

Виконання програми розвитку Публічної бібліотеки імені Лесі Українки для дорослих м. Києва на 2017-2021 рр.

Стратегічний напрямок

Реалізовані програмні завдання

Києву – публічну бібліотеку європейського рівня
Лобювання питання виділення/будівництва спеціального приміщення для головної публічної бібліотеки столиці.

Необхідність вирішення проблеми з відсутністю у головної міської бібліотеки власного приміщення подавалася в переліку пропозицій для включення у міську програму «Столична культура: 2019-2021 роки» та періодично піднімалася в засобах масової інформації, <https://vechirniy.kyiv.ua/news/kyivs-ka-biblioteka-imeni-lesi-ukrainky-vidznachyla-75-richchya-istoriya-ta-suchasnist> ; <https://uain.press/blogs/bibliotechnyj-turyzm-kyevom-abo-dehovayutsya-stolychni-knygozbirni-1074751> під час підготовки до відзначення 75-річного ювілею бібліотеки.

Бібліотекою розроблено проєкт осучаснення приміщення відділів обслуговування, що по вулиці Тургенєвській, 83-85. Дизайн-проєкт інтер'єрів відділів бібліотеки розроблено студенткою четвертого курсу факультету дизайну Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені М. Бойчука Ольгою Шкляр (керівник проєкта к. арх., проф. Малік Т.В., ст.. вик. Зіміна О.С.). <https://luki.kyiv.ua/bez-kategorii/bibliotechna-karta-bazhan-54/>

Підвищення якості фондів інформаційних ресурсів:

Проводився постійний моніторинг книжкового ринку, новин видавничої галузі, вівся облік запитів та відмов читачам для формування якісного списку документів для придбання. Основний пріоритет - відповідність читацьким потребам та рейтинговість, премійованість видань, що придбавалися за бюджетні кошти.

Через тендерні процедури у 2017-2021 рр за бюджетні кошти придбано до фондів 90 бібліотек для дорослих Києва 44476 прим. видань.

Шляхом пошуку і залучення позабюджетних джерел комплектування фондів, через фандрайзингову діяльність та участь у державних програмах фонди бібліотек для дорослих Києва з 2017 року поповнено на суму 15 209 462 грн.

Систематично проводилася робота по звільненню фондів від пасивної частини, списання неактуальних видань, дублетні книжки передавалися в обмінно-резервний фонд, в інші бібліотеки, що їх потребують.

Всього з фонду Публічної бібліотеки ім. Лесі Українки з 2017 по вересень 2021 року вилучено 68016 прим.

застарілих та зношених видань, в середньому щороку до 6 відсотків до загального обсягу фонду.

У читальну залу та у відділ літератури іноземними мовами придбано настільні ігри: логічні та розвиваючі.

**Модернізація
бібліотечного простору в
бік гнучкості, покращання
його
функціональності:**

За звітний період проведено роботу з модернізації бібліотечного простору:

- проведено **поточний ремонт фойє основного приміщення** (вул. Тургенєвська, 83-85), окрасою якого став розпис стіни відомим театральним художником Олександром Другановим;
- добудовано ще одну вбиральню (для користувачів);
- придбано та встановлено шафи для зберігання речей користувачів; рецепцію для вахтера-гардеробниці;
- створено зону Лобі: ксерокс / сканер / принтер в режимі самообслуговування, інформаційний кіоск - електронний каталог з можливістю отримання роздруківки списку видань; створено місця для користування зоною Wi-Fi, запущено бук-кросинг, оновлено рецепцію, придбано диванчики;
- проведено заміну вхідної групи приміщення по вул. Тургенєвська, 83-85.

Проведено роботи з **покращання системи освітлення відділу абонементів**, проведено заміну старих вікон. Створено дитячий куточок з іграшками та забезпечено чергування «бібліоняні» (поки батьки користуються бібліотечними послугами); повністю оновлено книжкові та презентаційні стелажи (по вул. Тургенєвська, 83-85);

Проведено роботи з виокремлення вбиральні у відділі нестационарних форм обслуговування, проведено ремонт вбиральні у приміщенні відділу літератури з питань мистецтв. Частково оновлено меблі в усіх структурних відділах бібліотеки, проведено роботи з оновлення електромережі у приміщенні відділу літератури з питань мистецтв та відділів комплектування та обліку бібліотечних фондів і каталогізації, наукового та електронного опрацювання документів.

Створено та облаштовано меблями і технікою для презентацій **Залу культурних та громадських ініціатив** (вул. Січових Стрільців, 77).

Проведено заміну вікон, встановлено рецепцію та оновлено меблі в Інтернет-центрі бібліотеки.

Для зручності читачів, можливості повернути книжки у час, коли бібліотека зачинена, виготовлено та встановлено біля входу в приміщення відділу абонементів вуличний **BOOK RETURN BOX**.

Для комфортного перебування користувачів у приміщеннях встановлено **систему кондиціонування** повітря у відділі літератури з питань мистецтв бібліотеки, у читальному залі та абонементі на вул. Тургенєвській 83-85.

Проведено зонування простору читальної зали бібліотеки: зона користування періодичними виданнями, зона навчання, зона гри, зона доступу до інтернету через стаціонарні комп'ютери:

- звільнено фонд від дублетних видань, передано у відділ абонементів та в обмінно-резервний фонд;

- впроваджено електронне обслуговування (звільнено простір читальної зали від масивної кафедри видачі, організовано АРМ бібліотекарів для обслуговування користувачів);
- розроблено проєкт дизайну простору.

За благодійної допомоги користувачів **проведено переформатування виставкової зали відділу мистецтв та адаптацію її під глядацьку залу**, придбано нові стільці.

Проведено поточний ремонт дашку та частини фасаду приміщення по вул. Тургенєвська, 83-85. Із оновленням вивіски на фасаді.

Створення умов для відвідування людей з особливими потребами

Пандус для людей на візках встановлено у відділі краєзнавчої літератури та бібліографії та у відділі літератури іноземними мовами; тактильними смугами означено краї східців в усіх відділах бібліотеки; у співпраці з Українською біржою благодійності бібліотека отримала в дарунок **стаціонарні збільшувачі шрифтів та комп'ютер з програмним забезпеченням**, що дає можливість користуватися інтернетом незрячим людям;

розроблено версію сайту бібліотеки для слабозорих людей. Бібліотека ввійшла в трійку бібліотек України, що мають версію сайту, адаптовану для слабозорих користувачів.
http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3852:informatsijna-sotsializatsiya-koristuvachiv-z-osoblivimi-potrebami-v-suchasnij-bibliotetsi-vitchiznyanij-dosvid&catid=81&Itemid=415

Сприяння свободі творчості, задоволенню культурно-мистецьких та комунікативних потреб:

У структуру бібліотеки введено відділ соціокультурної та маркетингової роботи (з 2021 року – відділ бібліотечних комунікацій). **Створено сектор культурних програм** у відділі літератури з питань мистецтв.

Створено залу культурних та громадських ініціатив (вул. Січових стрільців, 77). Виокремлено 70% площі приміщення кабінету директора та відведено під залу культурних та громадських ініціатив: гурткової та клубної роботи, засідань, нарад, лекцій, тренінгів.

Постійно проводиться культурно-просвітницька діяльність з метою поширення книги, підтримки та розвитку читання, організуються зустрічі з авторами, презентації, лекторії, тематичні виставки. Активно використовуються інтерактивні форми популяризації книги та читання, долучення до заходів віддаленої аудиторії через Інтернет, організації прямих етерів онлайн.

Реалізується **проєкт «Бібліотека+театр»**. Виставкова діяльність, мистецькі вечори, відеолекторії, покази театральних постановок за кращими творами української і світової драматургії. Від вересня 2018 року по серпень 2021 року відбулося 209 показів вистав, які відвідало понад 7 тис. користувачів.

Започатковано та успішно реалізується **проєкт «Бібліотерапія: твоя книга щастя»**, що включає базу книжок, що мають терапевтичний ефект (виготовлені постери з рекомендаціями), виставки літератури з різних напрямків бібліотерапії, індивідуальні консультації та тренінги з участю психологів. Всього за час реалізації

проекту відбулося понад 50 тренінгів, участь у яких взяли понад 1000 осіб. У період карантину проєкт реалізується шляхом тренінгів та консультацій з участю психологів онлайн. У плейлісті на каналі Ютуб – плейліст відеозаписів консультацій онлайн на різні теми.
https://www.youtube.com/playlist?list=PLAoCLV2AFMCMj2_JboiGplg2O16DHC_-m

У співпраці з Департаментом з питань виконання кримінальних покарань у 2021 році започатковано та реалізується проєкт «Видима бібліотека» з метою ресоціалізації засуджених, що перебувають в установах Київської, Черкаської, Чернігівської та Житомирської областей.

Проєкт «Графіка української мови» за участі майстра світового рівня, каліграфа Василя Яковича Чебаніка. Його реалізація включила в себе безпосередні майстер-класи від В.Я.Чебаніка, виставки його графічних робіт, співпрацю з режисером Наталією Яковлевою та вихід у світ документального фільму «Рутенія. Повернення коду нації», розробка логотипу бібліотеки від Василя Яковича Чебаніка.

У 2020 році бібліотекою започатковано щорічний конкурс «Поетична зима Миколи Сома». Твори переможців включені у збірник, що вийде друком за міською програмою.

У 2021 році у бібліотеці розпочав роботу київський літературний клуб «КЛК».

У залі медіа-ресурсів завдяки благодійникам користувачі можуть скористатися графічним планшетом для роботи з програмами для створення графіки.

Всього за звітний період організовано 2,22 тис. соціокультурних заходів та виставок, які відвідало 57,7 тис. осіб.

Інформаційна підтримка та сприяння розвитку малого та середнього бізнесу. Створено інформаційну базу з питань розвитку малого та середнього бізнесу, про інфраструктуру підтримки малого підприємництва, включаючи фонди, агенції, асоціації та громадські організації. У співпраці з ГО Міжнародна агенція змін проводилися тренінги з питань започаткування власної справи та надавалася консультативна допомога.

Розвиток бібліотеки як навчального, інноваційного та соціокультурного центру громади

Посилення освітньої функції. Бібліотека - цифровий навігатор. Щомісяця проводилися навчання персоналу, через організацію тренінгів та семінарських занять, вмінню користуватися ІТ, зокрема інтернет-сервісами з метою фахового надання професійної допомоги в інформаційному пошуку, оцінці джерел та аналізі інформації. Реалізація проєкту «ІТ підвладний кожен вік». Продовження навчання людей старшого віку основам комп'ютерної та Інтернет-грамотності (Інтернет-центр бібліотеки) – 3 навчальні курси щороку. Навчання основам інтернет-банкінгу та сервісами електронного урядування.

Започатковано проєкт «Оцифрований малюнок» - послуга оцифрування малюнків дітей з родинних архівів та запис на електронний носій.

Навчальні заняття з користування інтернет-сервісами для отримання державних послуг он-лайн для груп та

індивідуальні консультації. Блок «**Адміністративні е-послуги**» на сайті бібліотеки поповнено корисною інформацією.

Бібліотека+середня школа. Проведено ряд просвітницьких заходів, зустрічей з письменниками, уроків інформаційної грамотності та екскурсій для школярів. До карантину щочетверга відбувалися заняття в **Академії красного письменства**. Керівник – поет, художник, сценарист Анатолій Горовий. Всього проведено 48 занять.

Англійська у бібліотеці. Підтримувалися умови для вивчення англійської мови шляхом продовження роботи Клубу спілкування англійською (відділ літератури іноземними мовами) та організації гуртка з вивчення англійської у залі культурних та громадських ініціатив (вул. Січових стрільців,77).

З вересня 2021 року в читальній залі щоп'ятниці проходять заняття з **вивчення англійської мови студентами Університету третього віку.**

Бібліотека ввійшла до мережі цифрових хабів, де можна безкоштовно отримати доступ до **сайту «Дія. Цифрова освіта»** та пройти навчання з цифрової грамотності. Також надаються консультації щодо окремих можливостей та послуг Дії. З липня 2021 року бібліотека є локацією для здачі держслужбовцями та іншими категоріями населення іспитів на знання української мови.

Бібліотека для розвитку культурного туризму

Йде постійна робота з розвитку на базі відділу краєзнавчої літератури та бібліографії **центру інформаційної підтримки туризму в м. Києві:** комплектування відділу документами киевознавчої тематики, створення електронних баз даних, рекламно-інформаційних матеріалів, рекламних відеороликів та презентацій.

Продовжується партнерська співпраця з киевознавцями та екскурсологами. У період карантину екскурсії по Києву відбувалися зі сторінки бібліотеки у мережі Фейсбук онлайн, останнім часом – презентації книжок про Київ – на відкритому повітрі у Павлівському сквері.

Розвиваємо електронну бібліотеку киевознавчої літератури, започаткували **проєкт «Київ крізь призму домашніх фотоархівів киян».**

Реклама бібліотеки та бібліотечних послуг.

Помітна бібліотека.

Ви в Інтернеті? Бібліотека поруч!

Бібліотека надзвичайно активно позиціонує в інтернеті. В активному стані - веб – сайт бібліотеки, блоги, та сторінки у соціальних мережах: Ютубі, Фейсбукі та Інстаграмі. Щорічно кількість візитів на сайт зростає: від 53000 у 2017 році до 264000 у 2020 році. **У липні 2021 року завершено роботу над новим сайтом бібліотеки.**

Розроблено логотипи бібліотеки. Виготовлено штендер (великоформатний рекламний постер з логотипом) для участі у вуличних акціях, загальноміських культурних та книжкових форумах, виготовлено роздаткові форми

реклами, виготовлено сувенірну продукцію: еко-торби, блокноти, ручки з логотипами.

Бібліотеці за честь мати логотип, розроблений графіком і каліграфом світового рівня, заслуженим діячем мистецтв, професором, Лауреатом Шевченківської премії Василем Яковичем Чебанником. Логотип, виготовлений об'ємними літерами, прикрасив стіну бібліотеки у фойє.

Реклама Інтернет-послуг та зони Wi-Fi розміщена на вітринах приміщень відділів. Для зручності онлайн користувачів **застосовується QR-кодування інформації**. Розроблено новий дизайн читацького квитка, друкаючого замовляємо, що значно здешевило його вартість для користувачів.

У 2018 році Київпастрас відгукнувся на наше звернення та **включив назву бібліотеки у назву зупинки вул. Полтавська** і по лінії прямування тролейбусів і по лінії прямування трамваїв.

Взаємовигідне партнерство. Укладено низку угод про співпрацю у справі популяризації літературно-мистецької спадщини та обміну рекламними матеріалами з громадськими організаціями та музеями: Музеєм Лесі Українки, Музеєм «Київська фортеця», Музеєм «Становлення української нації», Шевченківським районним Центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, Радою ветеранів війни та праці, Спілкою жінок м. Києва, Центром по роботі з жінками Шевченківського району. Започатковано співпрацю з Всеукраїнським громадським центром «Волонтер», об'єднанням інвалідів «Джерело натхнення», низкою урядових та громадських організацій.

Партнерами бібліотеки у популяризації творів літератури і мистецтва були й залишаються Національна спілка письменників України, Український фонд культури, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка АН України, Державний музей книги та друкарства, Національний музей літератури України. Започатковано партнерство з літературно-художньою громадською організацією «Український клуб», Науковою бібліотекою ім. М.Максимовича, Науковою бібліотекою «КП», низкою шкіл та коледжів.

Бібліотека бере участь у щорічних книжкових ярмарках (презентаційний стенд), Книжковому арсеналі. Наприкінці вересня 2021 року взяла активну участь у "Київському міжнародному книжковому арт-фестивалі KYIV BOOK ART FEST (Kyiv BAF)»

Бібліотека і ЗМІ. Побудова ефективної комунікації та обрання вдалих меседжів для ЗМІ (підготовка анонсів, прес-релізів, пост-релізів, статей; організаційні зв'язки з партнерами). Представництво бібліотеки у ЗМІ – за цим посиланням: <https://lukl.kyiv.ua/pro-biblioteku/zmi-pro-nas-71/>

Подальший розвиток автоматизації інформаційно-бібліотечної діяльності на основі нових інформаційних технологій.

У звітному періоді бібліотека повністю перейшла на обслуговування користувачів в автоматизованому режимі. Модуль Циркуляція запущено в читальному залі, в інтернет-центрі, у відділі краєзнавчої літератури та бібліографії, у відділі літератури з питань мистецтв, у відділі літератури іноземними мовами. Ретро фонд проширило, Проведено навчання працівників **по роботі в програмі ALEPH**.

Для користувачів організовано ще одне автоматизоване робоче місце.

Продовжувалась робота по формуванню бази та розвитку пошукових можливостей електронного каталога.

Якщо за підсумками 2016 року кількість записів документів у ньому становила 494 тис., то станом на 1 вересня 2021 року - 604 тис.

У 2017 році Електронний каталог збагачено **Авторитетними файлами**, що робить пошук найповнішим.

У 2018 році Електронний каталог бібліотеки **доповнено опціями: Статті** (обмеження для уточнення і ефективного пошуку записів статей); **Нові надходження** (для генерування записів, введених до каталога за останній тиждень, місяць); **Періодика** (містить перелік періодичних видань, що їх отримують по передплаті публічні бібліотеки міста).

У 2019 Електронний каталог бібліотеки доповнено **опціями: «Комп'ютерні файли»** (для обмеження пошуку записів за типами видань); «Перелік публічних бібліотек міста» (для обмеження пошуку записів за місцем розташування видання).

Забезпечено систему віртуального довідково-бібліотечного обслуговування населення через сервіс віртуальної довідки на сайті бібліотеки, у чаті сторінки бібліотеки у мережі Facebook, у коментарях до блогу «Методична служба публічних бібліотек Києва», через сервіси Viber та Telegram мобільного зв'язку.

Проведена велика робота з **розвитку електронної бібліотеки**. Бібліотека додатково до електронної бібліотеки на сайті **реалізувала проєкт Громадського бюджету «Цифрова бібліотека «Київ»**. Розроблено окрему платформу, дизайн, завантажено оцифровані книжки та представлено їх з дотриманням міжнародного стандарту метаданих Dublin. Core. Наразі ведеться робота зі злиття ресурсів з обох ЕБ на платформу «Цифрова бібліотека Київ».

За угодою з компанією "Архівні інформаційні системи" (AIC) у залі медіа-ресурсів бібліотеки надається доступ до повних текстів газет з архіву української періодики онлайн LIBRARIA за посиланням <https://libraria.ua>.

Формування і розвиток кадрового потенціалу, соціальний розвиток колектив

Постійно проводилося кадрове планування, навчання і розвиток персоналу; організовуються заходи з підвищення кваліфікації персоналу для досягнення високих якісних результатів;

Застосовується системи мотивації і стимулювання праці. Кращі фахівці брали участь у львівському бібліотечному форумі, заохочуються преміюванням; організовуються екскурсії вихідного дня для колективу.

За звітний період значно підвищився рівень володіння персоналом інтернет-сервісами та програмами бібліотеки, творчий підхід дає можливість отримувати перші місця у міських конкурсах, дипломи міжнародних конкурсів.

Бібліотека тісно співпрацювала з «Освітнім хабом міста Києва» Київської міської державної адміністрації, Департаменту освіти і науки «Освітня агенція міста Києва». Так, тренерами Освітнього хабу було проведено 20 тренінгів за такими темами: «Емоційний інтелект», «Позитивні комунікації», «Персональна ефективність» та «Управління командою». 28 фахівців Публічної бібліотеки імені Лесі Українки отримали сертифікати.

**Фандрейзингова
діяльність. Розширення
спектру додаткових
сервісних послуг.**

Бібліотека використовує ринкові інструменти (менеджмент, маркетинг, фандрейзинг) задля залучення грошових коштів та інших ресурсів, що необхідні для реалізації якісних змін в діяльності бібліотеки. Дбає про розширення платних (додаткових) сервісів бібліотеки.

Бібліотека пропонує наступні сервісні послуги:

оформлення електронних реєстраційних документів користувачів бібліотеки (читацький пластиковий квиток) ксерокопіювання з книг, брошур, газет та журналів

-додаткові послуги з довідково-бібліографічної та інформаційної роботи (складання списків до курсових, дипломних та інших наукових робіт, підготовка фактографічних, бібліографічних, аналітичних довідок)

-послуги Інтернет–центрів (запис інформації на допоміжні прилади, сканування документів та ін.)

-послуги ламінування та брошурування пластиковою пружиною

-послуги з організації та проведення культурно-мистецьких та просвітницьких заходів з метою популяризації творів української та світової драматургії;

-послуги фотозйомки в інтер'єрі бібліотеки;

- продовження терміну користування документами.

З 2020 року впроваджено нову послугу – реставрація фотографій із сімейних архівів киян.

Всього на спецрахунок бібліотеки у 2017- вересень 2021 рр було залучено **712,2 тис.** грн.

ДИРЕКТОР БІБЛІОТЕКИ

Ольга РОМАНЮК